

Balio Sruogos laiškas Juozapai Sruogai, 1931-03-16, iš Kauno - į Berlyną

Mielas Juozapai, / Ačiū už fotografijas. Siunčiu ir aš keletą - kitos pas mane neišėjo.

Mielas Juozapai,

Ačiū už fotografijas [1]. Siunčiu ir aš keletą - kitos pas mane neišėjo. Bet ir šiose dauguma - nedalaikyta - per tamsu buvo.

Velykoms mano ekskursija į Maskvą atpuolė [2], Navakas [3] neišleidžia. Faktinoji priežastis - tai Krėvė [4] pinigų pagailėjo. Turėjo važiuoti ir jo žmona [5], o jos kelionė jam būtų kainavusi apie 3000. Aš ir įtariu, kad jis bus padaręs atitinkamos įtakos, kad neleistų.

Dėl naujienų, tau rūpimų, tai čia kalbama, kad „Jurgis“ [6] iš Maskvos po Velykų kuriam laikui būsias paskirtas Paryžiun, o paskum jau Kaune užimsias jam skiriamą vietą. Mat iš Maskvos stačiai skirti į Kauną esą nepatogu dėl Vakarų akių.

Dovydo Z. [7] popieriai šiek tiek pasitaisė, ir jis su kitais pasidarė kiek mandagesnis, bet jo oficialinė sveikata ne per daug stipra.

Geriausių linkėjimų ateinančiai vardo dienai [8] nuo mūsų visų [9].

Ir labų dienų Tau [10] ir p. Bronei [11].

Balys [12]

Kaune

Kovo 16. [1r] // [1v] //

KOMENTARAI

- [1] Turbūt kalbama apie 1930 m. Balio Sruogos organizuotos ekskursijos į Vakarų Europą fotografijas.

- [2] 1930 „metų rudenį buvo organizuojama B. Sruogos vadovaujamo studentų teatrinio seminaro ekskursija į Tarybų Sąjungą. Iš pradžių jos išvykimas buvo numatytas 1930 m. gruodžio 20 d., vėliau perkeltas į 1931 m. kovo pabaigą. 1931 m. sausio 15 d. VOKS'o [Vsesojuznoje obščestvo kulturnoj sviazi s zaganicej – Sąjunginė kultūrinių ryšių su užsieniu draugija] įgaliotinis iš Kauno pranešė apie ekskursijos sudėtį, jos pageidavimus. Ekskursijai turėjo vadovauti B. Sruoga, jo padėjėju buvo numatytas V. Mykolaitis. Ekskursantų sąrašas – P. Cvirka, V. Drazdauskas, S. Nėris, A. Venclova, aktoriai J. Grybauskas, A. Jakševičius, R. Juknevičius, T. Vaičiūnienė ir kt., viso 18 asmenų. Kaip prisimena A. Venclova, jo ir kai kurių kitų ekskursijos dalyvių Vidaus reikalų ministerija neleido važiuoti. Vidaus reikalų ministerijos Piliečių apsaugos departamento patvirtintame teatro seminaro ekskursijos į TSRS dalyvių sąrašas beliko vos 7 amenys, jų tarpe, beje, nė vieno trečiafrontininko [1. Prof. Balys Sruoga, 2. Julija Dvarionaitė, 3. Salomėja Bačinskaitė, 4. Jonas Gocentas, 5. Algirdas Jakševičius, 6. Henrikas Kačinskas, 7. Teofilė Vaičiūnienė, žr. „Teatro seminaro ekskursijos į SSRS sąrašas“, in: *LLTI BR*, f. 53, b. 649, l. 1r].

VOKS'o atstovai Maskvoje rengėsi priimti svečius iš Lietuvos, buvo sudarę programą, užsakę viešbučius. Šiai ekskursijai VOKS'e buvo teikiama didelė reikšmė, nes tai turėjo būti pirmas didesnės Lietuvos kultūros darbuotojų grupės apsilankymas Tarybų Sąjungoje. Bet dėl policijos priekabių ekskursija neįvyko. 1931 m. kovo 27 d. telegramoje į Maskvą VOKS'o įgaliotinis pranešė: „Galutinai paaikškėjo ekskursija neįvyks...“ (Sigita Noreikienė, „Mobilizuojantis poveikis: Lietuvos inteligentija ir TSRS“, in: *Pergalė*: Vilnius, 1973, Nr. 10, p. 149–150; dar žr. Idem, „Pragiedruliai iš Rytų šalies: Lietuvos ir TSRS kultūriniai ryšiai iki 1940 metų“, in: *Kultūros barai*: Vilnius, 1980, Nr. 12, p. 53–54).

„B. Sruoga į Tarybų Sąjungą nuvyko 1935 m. birželio pabaigoje VOKSo kvietimu su draugijos atstovų grupe, kurią sudarė šeši Kauno universiteto profesoriai. Delegacija (be B. Sruogos, joje dar buvo V. Krėvė, I. Jonynas, P. Augustaitis, Mykolas ir Vaclovas Biržiškos) buvo širdingai priimta“ (Algis Samulionis, *Balys Sruoga*, Vilnius: Vaga, 1986, p. 197).

- [3] Jonas Navakas (1896–1956) – teisininkas. 1930–1933 m. dirbo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoje.
- [4] Vincas Krėvė-Mickevičius (1882–1954) – rašytojas, VDU dėstytojas, profesorius. 1925–1937 m. LU (VDU) Humanitarinių mokslų fakulteto dekanas.
- [5] Marija Ona Rebeka Karak-Mickevičienė (1892–1966) – Vinco Krėvės-Mickevičiaus žmona.
- [6] Jurgis Baltrušaitis (1873–1944) – diplomatas. 1922–1939 m. Lietuvos nepaprastasis pasiuntinys ir įgaliotasis ministras Sovietų Sąjungoje. Nuo 1939 m. Lietuvos pasiuntinybės Paryžiuje patarėjas.
- [7] Dovas Zaunius (1892–1940) – diplomatas, teisininkas. 1929–1934 m. užsienio reikalų ministras Juozo Tūbelio vadovaujamoje Vyriausybėje.
- [8] Šv. Juozapo diena (Juozapinės) minimos kovo 19 d.
- [9] Linkėjimus Juozapo Sruogos šeimai į Berlyną iš Kauno siuntė brolio Balio Sruogos šeima: rašytojo žmona Vanda Daugirdaitė-Sruogienė (1899–1997), 1928–1939 m. Kauno III valstybinės gimnazijos istorijos mokytoja, ir penkiametė dukra Dalia Sruogaitė (1925–2015).
- [10] Juozapas Sruoga (1886–1957) – vyriausias Balio Sruogos brolis. Teisininkas, diplomatas, Užsienio reikalų ministerijos tarnautojas. 1929–1934 m. Lietuvos pasiuntinybės Berlyne Konsulinio skyriaus vedėjas.
- [11] Bronė Jazbutytė-Suogienė (1896–1950) – Balio Sruogos vyriausiojo brolio Juozapo Sruogos žmona.
- [12] Balys Sruoga (1896–1947) – Juozapo Sruogos brolis, Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakulteto dėstytojas (dėstė rusų literatūrą, pasaulinio teatro istoriją, vadovavo slavistikos ir teatro seminarams, įsteigė akademinę dramos studiją); nuo 1927 m. – docentas.